

KONGRESI IN SIMPOZIJI

**17th Annual Conference of the Women's History Network
»Gender and Generations: Women and Life Cycles«
Glasgow, 5. – 7. september 2008**

V Veliki Britaniji se pod okriljem organizacije *Women's History Network* vsako leto organizira mednarodna letna konferenca na temo zgodovine žensk in spola. Organizacijo letošnje »Gender and Generations: Women and Life Cycles«, ki je bila že sedemnajsta po vrsti, je prevzel Center za zgodovino spola (*Centre for Gender History*) na Univerzi v Glasgowlu. Konferenca je potekala od 5. do 7. septembra 2008 na kampusu Univerze, na Oddelku za film in medije.

Konference se je s svojimi referati udeležilo kar petinšestdeset predavateljic in celo trije predavatelji. Poleg njih je potrebno posebej omeniti plenarne predavatelje, ki so vsako popoldne dobesedno napolnili predavalnico. Prva je bila Mary Beth Norton iz Univerze v Cornellu s predavanjem *Petitioners, politicians and seamstresses: the changing relationship of women and the state in England and America, 1640–1780*. Drugi dan so udeleženci poslušali Lyndo Coon iz Univerze v Arkansasu, katera je govorila o *Mapping Generational Change onto Medieval Sacred Space*. Za posledek je v nedeljo tik pred zaključkom konference predaval še Michael Roper iz Univerze v Essexu. Njegov referat se je ukvarjal z *Maternal Love and the Generation of 1914*.

Družina udeležencev je bila mednarodno zelo pisana, saj so prišli iz različnih koncev sveta, in sicer iz: Velike Britanije, Irske, Združenih držav Amerike, Avstralije, Avstrije, Danske, Finske, Nizozemske, Turčije, Italije in Švice. Na konferenci je s svojim prispevkom sodelovala tudi spodaj podpisana in tako k tej paleti udeležencev dodala še Slovenijo.

Predavanja so bila organizirana v posamezne devetdeset minutne tematske panele. V vsakem panelu so bili predstavljeni po trije prispevki. Organizatorji so v vsak posamezen panel skušali uvrstiti referate z isto problematiko, vendar iz različnih obdobj. Njihov cilj je bil dobiti prerez dogajanja skozi zgodovino. To jim je vsekakor uspelo, saj se je debata, ki je potekala na koncu po prebranih vseh treh prispevkih, zelo dobro razvila. Zelo pogosto se je nadaljevala še ob prijetnem klepetu ob kavi ali čaju, ki sta sledila po vsakem sklopu predavanj.

V petek, 5. septembra popoldne se je konferenca uradno pričela. Prvi dan je bilo moč izbirati med naslednjimi petimi paneli: *Mothering discourses, Aristocratic and Gentry Families, Methodological and Source Issues in Gender History, Survival Strategies in Generations of Women*. Vseh predavateljcev na tem mestu ne gre omenjati. Predstavljeni bodo le tisti, katerih referate je spodaj podpisana dejansko tudi poslušala. Glede na to, da je poročevalka medievalistka in se ukvarja z zgodovino žensk v srednjem veku, je izbirala panele z njej bližjo tematiko. Prvi dan je izbrala panel (pod vodstvom Joanne Royle) o metodoloških vprašanjih in o problematiki virov pri zgodovini spola. Rachel Middlemas (Univerza v Nottinghamu) je na podlagi posvetnih in cerkvenih tekstov od leta 1000 do 1200 predstavila identitete spola v visokem srednjem veku (*Gender identities in the high middle ages*). Podvomila je, da je bilo to obdobje mizoginistično tako v svojih splošnih predstavah o identiteti spola kot tudi v literarnih opisih moških in žensk. S podobno temo (*Women's medicine in vernacular translations of Latin texts focussing on fertility c. 1200–1500*) se je ukvarjala tudi Theresa Tyers (Univerza v Nottinghamu) s tem, da je pod drobnogled vzela tekste iz poznjšega obdobja. Še posebej je obdelala tekst *MS 546 Wellcome*, s katerim je dokazala hipotezo, da so imeli moški povsem drugačen dostop do medicinskega znanja kakor ženske. Poleg tega jo je zanimalo, kakšno vlogo (če sploh) so ženske igrale pri širjenju znanja o ženskem telesu in razumevanju medicine. Zadnja v tej sekciji je svoj referat *Thy will be done: inheritance patterns, celibacy and marriages in early twentieth century Ireland* predstavila Ciara Breathnach (Univerza v Limericku). V

svoji raziskavi se je osredotočila na oporočno prakso na Irskem v 20. stoletju. Še posebej so jo zanimali pogoji, ki jih je oporočnik določil glede poroke dediča – kdaj, če sploh se je le-ta smel poročiti.

Pred uspešnim zaključkom prvega dne nam je dobrodošlico s sprejemom pripravil še rektor Univerze Sir Muir Russel.

Sobotno jutro se je začelo s paneli: *Maternity and Motherhood, Family Relationships, Domestic Service, US Women's Life Cycles: Changing Literary, Material, and Political Cultures in the Nineteenth and Twentieth Centuries in Generational Conflicts*. Pod vodstvom Eleanor Gordon je v sklopu predavanj o družinskih zvezah kot prva z zelo zanimivim referatom *The individual within the family construct: naming patterns within the Angevin family in the twelfth to thirteenth centuries* nastopila Colette Bowie (Univerza v Glasgowu). Avtorica je skozi nomenklaturu raziskala čustveni svet znotraj družine in pri tem upoštevala najnovejše raziskave o zgodovini čustev. Za primer je vzela sestre Matildo, Leonoro in Joanno, hčerke močnega vladarja Henrika II. Angleškega in Eleanore Akvitanske. Imena, ki jo jih te tri sestre izbrale za svoje otroke, kažejo namreč na močne družinske vezi znotraj anžuvinske hiše. Da so imele tete konec 20. stoletja veliko večji vpliv na svoje nečake in nečakinje, kot se mogoče zdi, je skozi svojo raziskavo *Locating aunts – those older women who are deemed secondary in our lives* pokazala Patricia Cattley (Univerza v Sussexu). Obdelala je podatke, ki jih hrani Mass Observation Archive na Univerzi v Sussexu. Carol Anne Selway (King's College London) se je poglobila v spomine, ki so jih v 17. stoletju pisale mnoge pismene ženske. V prispevku »*Preserving it and the branches under her care and prudence: family in seventeenth century women's memoirs*« je govorila, da so ženske podobno kot moški v svoje spomine zapisovale tako svoje dosežke kakor tudi dosežke svojih družin.

V drugem delu sobotnega dopoldneva so imeli udeleženci možnost poslušati: *Parenting, power and the life-cycle, Death, mourning and the family, Women and work in Interpreting pregnancy*. Voditeljica panela o starševstvu, moči in življenjskem ciklusu je bila Julia Smith. O materah samohranilkah v vzhodnem Londonu med leti 1881 in 1914 je v svojem referatu *Lone motherhood and the life cycle in the late Victorian and Edwardian East London* spregovorila Emily Sandy (Selwyn College Cambridge). Osredotočila se je zgolj na tisto obdobje v življenju matere samohranilke, ko je le-ta imela odvisne otroke. Kako je kraljica v srednjem veku zmogla zaščititi svojo politično moč in avtoriteto skozi vlogo matere (s sodelovanjem oziroma nesodelovanjem pri poročnih pogajanjih svojih otrok), je v prispevku *Motherhood, queenship and power in fourteenth-century England* pokazala Lisa Benz (Univerza v Yorku). Tik pred kosilom je svoj referat *The life-cycles of marital relationships in the long-eighteenth century* predstavila še Katie Barclay (Univerza v Glasgowu). Ukvarjala se je s poroko kot trajajočim ciklusom in ne kot enkratnim činom v posameznikovem življenju. Odnosi med zakoncema in njune obveznosti so se namreč v zakonu z leti spreminjali.

Po odličnem kosilu so sledili še zadnji sobotni paneli: *Identity and the Individual, Memory and family culture, Feminism Across the Twentieth Century Roundtable, Gender, Fitness and Health in Marriage*. Tri predavanja o poroki je vodila Esme Binoth. O poročnih praksah v srednjeveškem Walesu je spregovorila Danna Messer (Univerza v Welesu). Njen prispevek *The wife in twelfth and thirteenth century Welsh society* se je na podlagi velških zakonov (Hywel Dda) osredotočil na devet različnih tipov zakonsko priznanih zakonskih zvez. Neodvisna raziskovalka Grey Osterud je v svojem referatu *Inheriting, marrying, and founding farms: women's place on the land* predstavila kmečke ženske v času tranzicije v kapitalizem v Združenih državah Amerike. Raziskovala je zaledje New Yorka od sredine 19. do sredine 20. stoletja. Heather Parker (Univerza v Guelphu) se je v svojem prispevku *Motivations for marriage in late medieval Scotland* ukvarjala z vnaprej dogovorjenimi porokami med pripadniki škotskega zemljiškoposestniškega razreda. Poudarila je vlogo mater, ki so jo le-te imele pri poročnih pogajanjih svojih otrok.

Po plenarnem predavanju so se udeleženci konference predstavili v osrednjo zgradbo Univerze, kjer so organizatorji pripravili kulturni program (koncert sedemnajstih pesmi iz obdobja od antike do danes, ki so jih napisale ženske avtorice iz Kitajske, Koreje, Romunije, Nikaragve in Grčije. Teksti so napisani v prvi osebi ednine in opisujejo pomembne dogodke v življenju žensk) in konferenčno večerjo. Na sprejemu pred večerjo, ki sta ga sponzorirala *Routledge* (založnik *Women's History Review*) in Wiley-Blackwell (založnik *Gender & History*), so bile podeljene tudi nagrade: *Clare Evans Prize* in *Carol Adams Prize* za najboljša eseja na temo zgodovine žensk ter *WHN book prize* za izredno pomembno knjigo s področja zgodovine žensk. Po večerji je delegate pozdravila tudi namestnica škotskega premiera Nicola Sturgeon.

Zadnji dan konference so bili na programu naslednji paneli: *Young Bodies, Medieval Marriage, Making their way: women, lifecycles and society in Ageing*. Sklop referatov o srednjeveški poroki je vodila Jane McDermid. Esme Ann Binoth (Univerza v Glasgowu) je predstavila referat *Eschina, Lady of Mow: female landholding, authority and marriage in 12th century Scotland*. Eschina je bila izjemno vplivna ženska, z izredno avtoriteto in veliko vlogo v svoji družini. Bila je gospodarica svoje lastne zemlje in imela je svoje vazale. Bila je celo povezana s škotskim dvorom. O tem, kako zaželena nevesta je bila dedinja, je v prispevku *Marriage and identity: the heiress as the ultimate status symbol in the twelfth century* govorila Vanessa Trail (Univerza v Glasgowu). Kot zadnja se je s svojim referatom *Veronika of Desenic: unfortunate love and forbidden marriages in the Middle Ages* predstavila še Mojca Kovačič (Univerza v Ljubljani). Na primeru nesrečne poroke Veronike Deseniške in Friderika II. Celjskega je govorila o splošno uveljavljenem mnenju o porokah v srednjem veku. Skozi referat je predstavila cerkvene in laične poglede na poroko ter zakone, ki so urejali poroko in zakonsko zvezo.

Po zaključku 17. konference organizacije *Women's History Network* je bil za udeležence organiziran še »*West End Women's Heritage Walk*«. Ta pionirski dogodek so razvile ženske zgodovinarke zaposlene v *Women's Library* v Glasgowu. Sprehod po predelu v Glasgowu, ki se imenuje *West End* (tukaj je tudi Univerza), razkriva do sedaj prikrito zgodovino te četrti. »Pohodnice« so med drugim spoznale tudi delovodkinjo, katera je kadila pipo, uporniško učiteljico in edinstven avto, ki ga je izdelala ženska za ženske.

Mojca Kovačič

14. letna konferenca IIHA »Intelligence and Dictatorships« Reinbek, 17. – 19. oktober 2008

V dneh od 17. do 19. oktobra 2008 je bila v gradu Reinbek v bližini Hamburga 14. redna letna konferenca mednarodne zveze za zgodovino obveščevalnih služb (IIHA), ki je nosila naslov Obveščevalne službe in diktature. Na srečanju je v tridnevnem posvetovanju sodelovalo 16 referentov s skoraj vseh celin, prispevki pa so časovno segali od antike do današnjih dni.

Posvetovanje je potekalo v več panelih. Prvi, označen kot zgodovinske perspektive, je uvedla profesorica na vojaškem inštitutu v Virginiji Rose Mary Sheldon s temo »Obveščevalne službe in antični režimi v Perziji in Rimu«. Poudarila je, da to ne pomeni, da sta to najstarejši obveščevalni organizaciji, nedvomno pa sta bila oba imperija diktaturi, poleg tega pa so o njunih obveščevalnih prizadevanjih ostali pisni dokazi, saj je Darij I obveščevalce imenoval »svoje oči in ušesa«. O zanimivem pogledu na nastanek krščanstva pa priča njena pravkar izšla knjiga »Operacija Mesija«, v kateri predstavlja na množici pisnih virov preobrazbo Savla v Pavla v zvezi z zbiranjem obveščevalnih informacij med judovsko skupnostjo v antičnem Rimu. Drugi predavatelj je bil Gerhard Strasser, pravkar upokojeni profesor, ki je doktoriral iz primerjalne književnosti in je predaval na Pennsylvania State University. Tema njegove predavitve je bila »Obveščevalna služba na evropskih dvorih v zgodnji renesansi«. Prikazal je razvoj šifriranja, kakor ga je razvil nizozemski vojvoda Avgust in opisal v svojem delu o poligrafiji in stenografiji, ki je eden od temeljev za kasnejši nastanek šifrirnih strojev, tudi Enigme in Ulte. Šifra Ave Maria pa je bila osnova za nastanek Morsejeve abecede, saj je pomenila prvo šifro, pri kateri so črke zamenjali s številkami. Čas tridesetletne vojne je bil z vojaškega stališča velika vzpodbuda za razvoj tajnopisa, ki se je sprva znašel na listi prepovedanih knjig skupaj s čarovniškimi procesi tega časa, ob koncu obdobja pa je postal cenjen zaradi svoje uporabnosti.

Osrednji gost posvetovanja je bil David Robarge, ki je od leta 2005 vodja zgodovinskega oddelka ameriške obveščevalne agencije (CIA). V svoji predstavitvi odnosa med CIA in diktaturami je prikazal na primeru dvanajstih tako imenovanih »covert operations« ali tajnih operacijah ameriško uporabo sile za razvoj demokracije oz. pobude za razvoj demokracije. Značilnost prikazanih dvanajstih operacij, ki so bile izbrane izmed dvesto podobnih operacij, ki jih je CIA izvajala po drugi svetovni vojni oz. od njenega nastanka leta 1947 je, da pomenijo vrsto aktivnosti znotraj države, katere tarča je vlada ali del